

Анотація

обов'язкового освітнього компонента “Педагогіка та психологія вищої школи”

1. Основна мета засвоєння обов'язкового освітнього компонента: формування у майбутніх фахівців системних знань щодо закономірностей та педагогічних характеристик системи вищої освіти, її структури та змісту, методологічних, психолого-педагогічних та методичних основ організації освітнього процесу у вищій школі, науково-дослідної роботи у закладах вищої освіти; загальної та педагогічної культури викладача закладу вищої освіти.

2. Місце обов'язкового освітнього компонента у програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності). Обов'язковий освітній компонент “Педагогіка та психологія вищої школи” дозволяє набуту студентам додаткових компетентностей у галузі психології та педагогіки вищої школи, які є необхідні для професійної діяльності еколога, викладача екології і природознавства.

3. Завдання обов'язкового освітнього компонента полягає у:

- вивченні теоретичних основ психології та педагогіки вищої школи;
- формуванні глибоких і міцних знань теоретико-методологічних та методичних основ педагогіки вищої школи;
- розкритті сутності й закономірностей освітнього процесу у вищій школі;
- інтеграції та систематизації набутих у процесі професійного навчання знань про психолого-педагогічні передумови підвищення якості вищої освіти;
- формуванні професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психолого-педагогічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;
- сприянні професійного самовизначення та набутті магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення закономірностей організації фахової діяльності педагога вищої школи;
- ознайомленні з педагогічними основами індивідуального та диференційованого підходу до навчання та виховання студентів;
- розкритті основ організації навчально-виховного процесу у ЗВО;
- здобутті відповідного обсягу теоретичних знань для психологічної діагностики особистості та колективу студентів.

4. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують.

Компетентності:

1. Здатність застосовувати теоретичні положення у практичній професійній діяльності.
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел та здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.
3. Здатність проводити власне наукове дослідження, результати якого матимуть наукову новизну, теоретичне та практичне значення для розв'язання комплексних проблем у галузі природничих наук.

Результати навчання:

1. Обґрунтовувати необхідність тих чи інших технологій екологічної освіти, застосовувати на практиці та аналізувати конкретну практику екологічної освіти, спираючись на принципи та тенденції сучасної екологічної освіти у вищій школі.
2. Організовувати самостійну та індивідуальну роботу у вищій школі.
3. Володіти засобами педагогічного впливу та навичками педагогічного спілкування.

4. Ефективно використовувати традиційні та інноваційні технології й методи навчання у вищій школі.
5. Формувати психологічно комфортне академічне середовище та забезпечувати позитивну навчальну мотивацію студентів, стимулювати їх професійний розвиток.

5. Короткий зміст обов'язкового освітнього компонента

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1. *Загальні основи педагогіки та психології вищої школи*

Загальні основи педагогіки та психології вищої школи: предмет, завдання, функції. Основні принципи розвитку вищої школи. Структура вищої освіти. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психології, психологічний аспект державних стандартів вищої освіти. Основні завдання педагогіки і психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Національної доктрини розвитку освіти в Україні». Педагогіка та психологія вищої школи як галузь наукових знань і навчальний предмет. Система вищої освіти в Україні і за кордоном.

Тема 2. *Інновації в системі вищої освіти. Сутність та особливості навчального процесу у вищій школі.*

Сутність педагогічної інноватики. Шляхи оновлення системи вищої освіти. Сучасні технології – підґрунтя оновлення професійної підготовки викладача. Основні напрями змісту освіти вищому закладі освіти (загальноосвітній, профільний і спеціальнонауковий). Інноваційний університет як чинник модернізації освітньо-наукової сфери та розбудови суспільства знань. Структура педагогічної технології і вимоги до її проектування. Інноваційні процеси в системі освіти. Умови ефективності інноваційних педагогічних технологій.

Тема 3. *Психологічні чинники управління педагогічним процесом у вищій школі*

Загальні положення теорії управління. Психологічна сутність управління навчально-виховним процесом. Проблема реалізації функції управління у вищій школі у її сполученні з соціально-виховною функцією при всебічному урахуванні наслідків практики управління. Формування позитивної мотивації навчально-професійної діяльності студентів. Засоби управління, доцільність їх використання у педагогічному процесі. Процедурні компоненти проектування управлінського впливу.

Тема 4. *Організація навчання у вищій школі*

Методи навчання. Форми організації учбової діяльності. Принцип єдності змісту і форми. Загальні форми організації учбової діяльності: індивідуальна парна, групова, колективна. Самостійна (дидактично керована) робота студентів. Імітаційні та ігрові форми організації учбової діяльності студентів: ділові ігри, рольові ігри та ін. Специфіка та ефективність ділових і рольових ігор. Методичні системи педагогів-новаторів. Характеристика програмованих, проблемних, дослідницьких, імітаційних методів навчання. Психолого-педагогічні основи застосування навчальних засобів: підручників, учбових посібників, макетів, моделей, технічних засобів автоматизованих навчальних систем та ін. Дидактичні функції навчальних засобів.

Тема 5. *Лекція як форма навчання у закладі вищої освіти*

Підготовка та організація студентської аудиторії у проведенні оглядової, науково-пізнавальної лекції та лекції у запитаннях і відповідях, оглядової, тематичної, лекції брейнстормінгу, дискусії, полілогу. Психолого-педагогічні аспекти, що зумовлюють методику і техніку оптимальності лекційного дійства.

Підготовка лекції у вигляді електронної презентації з використанням можливостей MS PowerPoint. Основні вимоги до використання презентацій та типові помилки лекторів під час виступу. Формування вмінь при презентації як дії, (презентування, демонстрація).

Способи створення презентації в MS PowerPoint. Основні критерії оцінки освітніх презентацій: оптимізація зображень; вплив кольору; розміщення зображень; використання списків; анімаційні ефекти; розташування інформації на сторінці; розгалужена навігація.

Тема 6. *Методика проведення семінарських, практичних занять*

Семінарські і практичні заняття, їх характеристика. Семінарські заняття як дієва форма розвитку продуктивного мислення студентів під час обговорення проблем, втягування їх в колективну пізнавальну діяльність. Практичні заняття як своєрідна форма зв'язку теорії з практикою. Класифікація семінарських занять: залежно від складності, об'єму і вимог; залежно від мети: семінар-повторення і систематизації знань; за формою проведення. Типи семінарських занять: просемінар, семінар, спецсемінар. Практичні заняття як своєрідна форма зв'язку теорії з практикою, яка слугує для закріплення теоретичних знань шляхом залучення студентів до вирішення різних навчально-практичних та пізнавальних завдань, відпрацювання навичок тлумачення і застосування нормативно-правових актів, спеціальної літератури, технічних засобів.

Тема 7. *Самостійна робота студентів. Методика оцінювання, контролю знань студентів*

Сутність самостійної роботи у вищій школі. Організація діяльності студентів під час практичних занять, модульного оцінювання. Рівні самостійної роботи студентів: репродуктивний, реконструктивний, творчий. Педагогічні вимоги до контролю в процесі навчання: об'єктивність, систематичність, надійність. Зміст, форми, методи та види контролю. Методи фронтального опитування. Диференціація оцінювання. Тестовий контроль якості знань.

Тема 8. *Психолого-педагогічні засади інтерактивного навчання*

Знаково-контекстне та лабораторно-клінічне навчання. Оволодіння сучасними інтерактивними практиками викладання: класифікація інтерактивних лекцій; методи фасилітації в освітньому процесі: мозкові штурми, техніки запитань, модераційні картки, ранжування, евристична бесіда, синектика; метод кейсів: особливості проектування та застосування. формування навчального тренінгового заняття за циклом Колба; розробка та застосування майндмепінгу; особливості коучингу в освітньому процесі як засобу сприяння, допомоги студентам в пошуку їх власних рішень у будь-якій складній професійній ситуації, як інструмент для оптимізації людського потенціалу та ефективної діяльності (формулювання розумних та досяжних цілей за методикою SMART; досягнення цілей та системного вирішення проблем за методикою GROW; стратегічне планування та розробка карти дій за технікою SWOT-аналізу); публічне представлення спільно розробленого проекту у мастер-майнд групі.

СТРУКТУРА ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 9. *Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача*

Педагогічна спрямованість як найважливіша вимога до особистості викладача вищої школи. Вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи. Психологічні вимоги до сформованості емоційно-вольової сфери викладача. Психологічні вимоги до характерологічних властивостей викладача вищої школи. Вимоги до рівня педагогічних вмінь, навичок та знань викладача. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача. Викладач як медіатор між студентами та навчальним матеріалом.

Тема 10. *Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти*

Складові педагогічної майстерності. Професійні педагогічні здібності та шляхи їх формування. Психологія педагогічної творчості. Особистість педагога у навчальному

процесі. Психолого-педагогічні і методичні особливості організації різних видів учбових занять. Педагогічна техніка викладача вищої школи. Психологічний аналіз педагогічних здібностей викладача та можливості розвитку. Вимоги до рівня педагогічних вмінь, навичок та знань викладача. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача. Педагогічний артистизм як складова педагогічної майстерності викладача вищої школи. Умови і методи формування педагогічного артистизму викладача вищої школи. Традиційні методи формування педагогічного артистизму (словесні, наочні, практичні).

Тема 11. *Формування та розвиток особистості студента*

Студент як суб'єкт навчально-професійної діяльності. Студентство – найкультурніша частина молоді в усіх країнах, важливе джерело відтворення інтелігенції. Особистість студента як єдина динамічна структура. Основні чинники його розвитку й становлення. Студент як об'єкт і суб'єкт виховання та самовиховання. Взаємодія основних факторів формування особи майбутнього фахівця: середовища, виховання, професійного навчання. Новоутворення юнацького віку. Суперечливості та кризи студентського віку. Криза ідентичності. Адаптація студента до навчання у вищому навчальному закладі. Особливості соціалізації у студентському віці.

Тема 12. *Когнітивно-пізнавальна діяльність студентів*

Використання і врахування закономірностей і властивостей перцептивних процесів в процесі викладання у ВНЗ. Сприймання навчального матеріалу здобувачами. Типи сприймання і здатність до вивчення відповідних дисциплін. Увага: властивості, види, механізми. Процеси і види пам'яті. Мислення в навчальному процесі у вищій школі.

Темперамент і темп та ритм навчальної діяльності. Вплив темпераменту на пізнавальні здатності студента. Сумісність темпераментів студентів і викладачів.

Тема 13. *Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача та студента*

Психологічні проблеми взаємин викладачів і студентів. Оптимізація взаємин викладачів і студентів як чинник становлення особистості майбутнього фахівця. Психологічні бар'єри педагогічної взаємодії. Спілкування: види, рівні, засоби, сторони та функції. Психологічні механізми взаєморозуміння в спілкуванні. Невербальна комунікація та її види. Комунікація, перцепція та інтеракція у просторі міжособистісної взаємодії.

Тема 14. *Педагогічний конфлікт: його психологічне підґрунтя та шляхи вирішення*

Чинники конфліктогенного стану студента. Особливості педагогічних конфліктних ситуацій. Відповідальність викладача за управління конфліктною педагогічною ситуацією. Динаміка педагогічного конфлікту. Місце конфліктної пізнавальної ситуації у навчальному процесі. Помилки викладача в стилі педагогічного управління як чинник виникнення конфліктів. Педагогічний конфлікт: деструктивний і конструктивний характер. Конфліктні ситуації та педагогічні конфлікти, причини їх виникнення. Методи запобігання (профілактики) конфліктів. Основні шляхи вирішення педагогічного конфлікту. Стратегії (моделі) вирішення педагогічних конфліктів. Поради щодо ефективної поведінки в конфлікті. Формування готовності студентів щодо запобігання і розв'язання конфліктів.

Тема 15. *Основи виховання студентської молоді*

Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання виховання студентів відповідно до пріоритетних напрямків реформування освіти в Україні. Мета та зміст виховання студентської молоді. Психологічні механізми формування якостей особистості та відповідні функції виховання. Психолого-педагогічна характеристика основних напрямків реалізації функцій виховання у закладі вищої освіти. Етапи

становлення моральної свідомості студента. Критерії моральної вихованості людини. Соціально-психологічні чинники і психологічні механізми формування національної самосвідомості студентів.

Тема 16. *Концепція екологічної освіти в Україні*

Становлення екологічної освіти в Україні. Проблеми екологічної освіти у сучасному українському суспільстві. Роль екологічної освіти та шляхи її вдосконалення у світі.

Тема 17. *Профілактика професійно-педагогічних захворювань як одне із завдань екології людини*

Суть професійно-педагогічних захворювань та їх профілактика. Поняття професійного стресу. Особливості його перебігу. Засоби саморегуляції поведінки в умовах професійно-педагогічного стресу. Особливості виникнення професійного вигорання, його симптоми та засоби подолання.

6. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання обов'язкового освітнього компонента.

Кафедра екології, природничих та математичних наук: доц.. Маляр О.І.

7. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу.

На вивчення обов'язкового освітнього компонента відводиться 120 години (4 кредитів ЄКТС), з яких: лекційних – 34 год., практичних – 16 год., самостійної роботи студентів – 70 год.

8. Основні інформаційні джерела до вивчення обов'язкового освітнього компонента.

Рекомендована література

Основна

1. Азитова Г.Ш. Современные технологии обучения студентов в вузе. Молодой ученый, 2015. № 12.1. С. 5 - 7.
2. Барнс Л. Б., Кристенсен К. Р., Хансен Э. Д. Преподавание и метод конкретных ситуаций (конкретные ситуации и дополнительная литература). М.: Гардарики, 2013. 501 с.
3. Батечко Н. Г. Теоретико-методологічні засади підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури : дис... доктора пед. наук : 13.00.04. К., 2016. 669 с.
4. Бойко А., Ильченко О. Концепція підготовки магістра за спеціальністю педагогіка вищої школи. Педагогічні науки. Полтава, 2015. № 63. С. 147–148.
5. Вагина М. В. Использование метода кейс-стади как образовательной технологии, 2015. URL: <http://www.gup.ru/events/smi/detail.php?ID=166183>
6. Вища освіта і наука: науково-аналітичний огляд. За заг. ред. І. І. Тіщенко, О. О. Сербін. Київ, 2018. № 4/5. 116 с.
7. Вітвицька С. С. Компаративний аналіз моделі ступеневої педагогічної освіти Великобританії та України. Проблеми освіти: Зб. наук. праць. Спецвипуск. Вінниця – Київ, 2015. С. 17 – 22.
8. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти. Монографія. За ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. С. 302-347.
9. Галузинський В. М., Євтух М. В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. К.:Інтел, 2005. 168 с.
10. Головінський І. З. Педагогічна психологія: Навчальний посібник для вищої школи. Київ: Аконті, 2003. 288 с.
11. Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А. Психология высшей школы: Учебное пособие. Минск: Университетское, 1993. 368 с.
12. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях:

- науково-методичний посібник для вчителів. За ред. О. І. Бондаря. Херсон : Грінв Д.С., 2015. 228 с.
13. Жигір В.І. Професійна педагогіка. Навчальний посібник. Київ : Кондор. Видавництво, 2012. 336 с.
 14. Інноватика у вихованні : збірник наукових праць. За ред. О. Б. Петренко. Рівне: РДГУ, 2015. Вип. 1. 288 с.
 15. Кайдалова Л.Г., Сабатовська-Фролкіна І.С., Альохіна Н.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2019. 248 с.
 16. Коваленюк Т. П. Психология профессионального образования: Учебно-практическое пособие. М.: МГАУ им. В. П. Горячки, 2001. 69 с.
 17. Коваль О. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» . Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 20 с.
 18. Коваль О. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний комплекс Навчально-методичний посібник. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. 65 с.
 19. Костолович М.І., НДенисюк Н.В., Л.В. Ойцюсь. Асистентська практика: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня магістра зі спец. 101 Екологія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 172 с.
 20. Костюкевич Е. Ф. Использование метода интеллект-карт в образовательном процессе. 2015. URL: <http://festival.1september.ru/articles/602963/>
 21. Кудіна В. В., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: Курс лекцій. Київ: КСУ, 2004. 176 с.
 22. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» . Укладач Коваль О.Є. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 85 с.
 23. Методологія та організація наукових досліджень (в екології) : підручник. За ред. Клименко М.О, Петрук В.Г., Мокін В.Б., Вознюк Н.М. Херсон : Олді-плюс, 2012. 474 с.
 24. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. Київ: НПУ, 2003. 267 с.
 25. Навчальний процес у вищій педагогічній школі. За ред. акад. Мороза О. Г. Київ: НПУ, 2000. 337 с.
 26. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
 27. Основы педагогики и психологии высшей школы. Под ред. А. В. Петровского. Москва: МГУ, 1996. 303 с.
 28. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. Отв. ред. М. В. Буланова-Топоркова. Ростов-наДону: Феникс, 2002. 544с.
 29. Системно-синергетичний підхід до педагогічної підготовки майбутніх магістрів освіти. Монографія. За ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка. 2015. С. 92 – 109.
 30. Стражнікова І. М. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
 31. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 516 с.
 32. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навчальний. посібник. для студентів вищого навчального закладу. Київ : Академвидав, 2014. 454 с.
 33. Diallo, I., & Maizonniaux, C. Policies and pedagogies for students of diverse backgrounds. International Journal of Pedagogies and Learning, 11(3), 2016. 201-210. URL: <https://doi.org/10.1080/22040552.2016.1279526>
 34. Jelena Cingel Bodinet. Pedagogies of the futures: Shifting the educational paradigms/ European Journal of Futures Research volume 4, 2016.

35. Pedagogical Interaction in High School, the Structural and Functional Model of Pedagogical Interaction. INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION 2016, VOL. 11, NO. 9, 2553-2566.

Додаткова

1. Андрощук І. В. Використання кейс-методу в процесі підготовки майбутніх педагогів. Професійне становлення особистості : збірник наукових праць. Хмельницький, 2013. № 1. С. 181-188.
2. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть. Вища освіта України. 2001. № 1. С. 11 – 17.
3. Андюсев Б. Е. Кейс-метод как инструмент формирования компетентностей. Директор школы. 2010. № 4. С. 61-69.
4. Білянська М. М. Підготовка майбутніх учителів біології до еколого-педагогічної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах. Монографія. К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 452 с.
5. Боркач Є. Система підготовки вчителів біології в Угорщині. Біологія і хімія в школі. 2011. № 2. С. 39-42.
6. Ваганова О. И. Метод кейсов в профессиональном обучении: учебно-методическое пособие. Новгород: ВГИПУ, 2011. 57 с. Режим доступа: <https://vgipuvaganova.files.wordpress.com/.../d0b2d0b0d0b3d0b0d0bdd>
7. Вачков И. В. Окно в мир тренинга. Методологические основы субъективного подхода к групповой работе. СПб. : Речь, 2004. 272 с.
8. Вейланде Л.В. Тренінгові технології у вищій школі. Практикум: навчально методичний посібник О: ОНУ, 2018. 35с.
9. Глосарий – педагогический словарь. Современные педагогические технологии обучения. Режим доступа: http://www.edu.ru/mon/index.php?page_id=50&op=search&search=&col=word&gid_s%5B%5D=&allgids=1&start=38
10. Гулакова М. В. Интерактивные методы обучения в вузе как педагогическая инновация. Концепт. 2013. № 11. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/interaktivnye-metody-obucheniya-v-vuze-kak-pedagogicheskaya-innovatsiya> 19
11. Гурська О. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Витоки педагогічної майстерності. 2014. Випуск 13. С. 103-107. Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2903/1/Gurska.pdf>
12. Демчук О. О. Метод проєктів як засіб активізації діяльності студентів-психологів. Психологія: реальність і перспективи. 2014. Вип. 3. С. 48-51. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prp_2014_3_17
13. Дубасенюк О. А. Наукові засади професійно-педагогічної підготовки студентів. Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. Вип. 15. Ч. 1. С. 3-7.
14. Дубасенюк О.А. Методичні рекомендації керівнику академічної групи з виховної роботи педуніверситету. – Житомир, 2000. 234 с.
15. Європейський простір у сфері вищої освіти: Спільна декларація міністрів освіти Європи від 19.06.99: (Болонська декларація). Вища школа. 2000. № 2. С. 13-15.
16. Комар О. А. Інтерактивні технології у ВНЗ. Режим доступу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/375/1/interaktivni_tehn_VNZ.pdf
17. Коновалова О. В. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки. Режим доступу:

http://www.rusnauka.com/1_KAND_2010/Economics/10_57671.doc.htm

18. Котляренко С.В. Самостійна робота студентів університету як складова підготовки майбутнього фахівця. Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/Рабочий%20стол/Nchnpu_10_2012_9_61.pdf
19. Кристопчук Т. Є. Педагогічна освіта в країнах Європейського Союзу. Монографія. Рівне: Волинські обереги, 2013. 484 с.
20. Кузьмінський А. І. Педагогічна майстерність викладача вищої школи та її вплив на якість навчання. «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». 2010. Випуск № 2. С.12. Режим доступу до журналу: http://intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_vypuski_n2_2010_st_12/
21. Новиков В. Н. Образовательная среда вуза как профессионально и личностно стимулирующий фактор. Электронный журнал «Психологическая наука и образование». 2012. № 1. Режим доступа: [20 psyjournals.ru/files/50761/psyedu_ru_2012_1_Novikov_2.pdf](http://psyjournals.ru/files/50761/psyedu_ru_2012_1_Novikov_2.pdf)
22. Практико-орієнтовані навчальні програми підготовки студентів спеціальності 014 «Середня освіта (біологія)». За ред. М. М. Білянська. Київ : ТОВ «Компанія «Багіра», 2016. 29 с.
23. Романюк Л. В. Психологічні чинники розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді : автореф. дис. на здобуття канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології». Київ, 2004. 22 с.
24. Рыбина О. Проектная деятельность. Лучшие страницы педагогической прессы. 2004. №1. С.46-49.

Інформаційні ресурси

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki> - Вікіпедія
2. <http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека.
3. Закон «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1391950419561429>
4. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. Режим доступу : www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart
5. Морылева Э. А. Функциональное значение социально-профессиональной мобильности в подготовке педагога в вузе. Режим доступу: www.tgpi.tob.ru/info/nauka/conf/old/cont%20.
6. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогігієни, філософії, релігії, культурології та ін. Режим доступу: <http://psylib.kiev.ua/>
7. Сайт факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляє наукову фахову онлайн бібліотеку, зокрема понад 20 повнотекстових електронних версій видань з психології. – Режим доступу : <http://www.socd.univ.kiev.ua/>

Пошукові системи

- o Google (пошук на усіх мовах)
- o Мета (українськомовна пошукова система)
- o Wikio – пошукова система для пошуку новин
- o Like.com – система, яка створена для пошуку зображень
- o Blogdimension.com – нова система для пошуку блогів
- o Lumerias – ошукова система для пошуку відео файлів Justbooks, Pizza.net і QueryCat

9. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання контрольних робіт, виконання самостійної роботи.

Підсумковий контроль: залік у I семестрі